

Бази даних та SQL

План заняття:

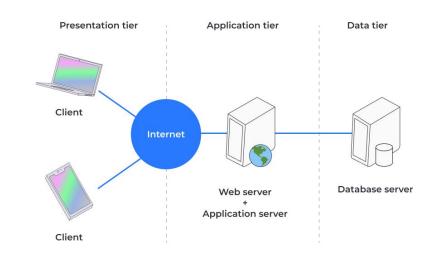
- 1. Що таке база даних?
- 2. Моделі БД
- 3. SQL & NoSQL і сучасність
- 4. SQL команди
- 5. Q/A
- 6. Анонс наступного заняття
- 7. Корисні лінки

База даних

База даних (БД) — іменована сукупність структурованих даних, що відображає стан об'єктів та їх відносин в аналізованій предметній області. Під предметною областю розуміється деяка частина реального світу, інформація про яку представлена у базі даних.

Система управління базами даних (СУБД) – сукупність мовних та програмних засобів, призначених для створення, наповнення, оновлення та видалення баз даних.

Основними поняттями в концепції баз даних є узагальнені категорії **«дані»** та **«модель даних»**.

Поняття **«дані»** в концепції баз даних – **це набір конкретних значень** та параметрів, що характеризують об'єкт, умову, ситуацію або будь-які інші фактори.

Приклади даних: Петренко Микола Степанович, \$30 тощо. Дані не мають певної структури, дані стають інформацією тоді, коли користувач задає їм певну структуру, тобто усвідомлює їх зміст.

Тому, центральним поняттям у сфері баз даних є поняття моделі.

Ядром будь-якої бази даних є модель даних.

Модель даних – це сукупність структур даних та операцій з їх обробки. За допомогою моделі даних можуть бути представлені об'єкти та взаємозв'язки між ними.

Модель даних – це деяка абстракція, яка, будучи прикладеною до конкретних даних, дозволяє користувачам і розробникам трактувати їх як інформацію, тобто відомості, що містять як дані, так і взаємозв'язок між ними.

За допомогою моделі даних можуть бути представлені об'єкти предметної області та взаємозв'язку між ними.

Залежно від виду організації даних розрізняють такі моделі БД:

- ієрархічну
- мережеву
- реляційну
- об'єктно-орієнтовану

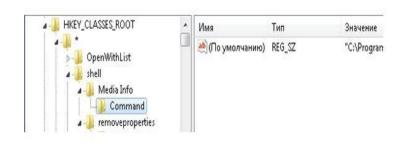

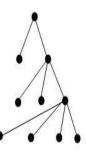
Приклад ієрархічної моделі даних.

Якщо ієрархічна база даних містить інформацію про покупців та їх замовлення, то існуватиме об'єкт *«покупець»* (батьківський) та об'єкт *«замовлення»* (дочірній). Об'єкт *«покупець»* матиме вказівники від кожного замовника до фізичного розташування замовлень покупця до об'єкту *«замовлення»*.

У цій моделі запит, спрямований вниз по ієрархії, – простий (наприклад, які замовлення належать покупцю); однак запит, спрямований вгору по ієрархії, – складніший (наприклад, який покупець помістив це замовлення). Також важко уявити не-ієрархічні дані при використанні цієї моделі.

Ієрархічною базою даних є файлова система, що складається з кореневого каталогу, в якому є ієрархія підкаталогів та файлів.

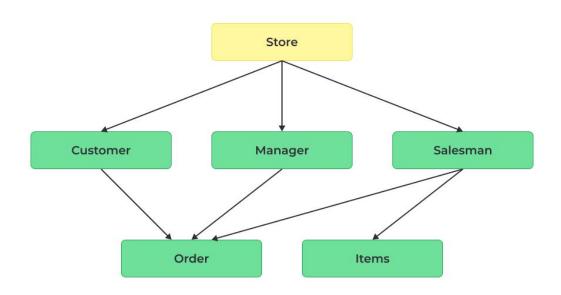

*на цей час представляє винятково історичний інтерес

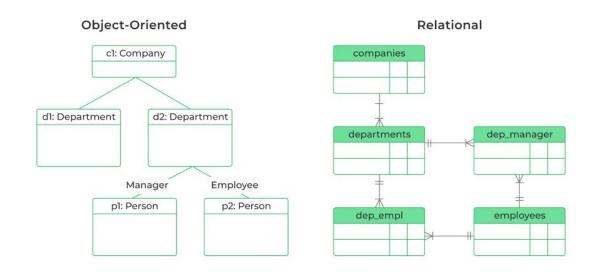

Мережева – логічна модель даних, що є розширенням ієрархічного підходу. На відміну від ієрархічної моделі, в мережевій структурі даних дочірній об'єкт може мати будь-яке число батьківських.

Об'єктна та об'єктно-орієнтована. Дані в таких базах являють собою об'єкти з певними наборами властивостей, методів та поведінки. Відносини даних об'єктів будуються на основі узагальнення властивостей та методів та поведінки різних об'єктів по відношенню один до одного.

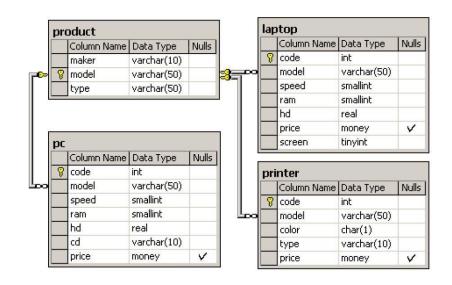

Реляційна. Даними в такій БД являється набір відносин.

Відносини (таблиці) відповідають певним умовам цілісності.

Реляційна модель даних підтримує декларативні обмеження цілісності рівня домену (типу даних), рівня відношення та рівня бази даних.

Реляційна модель є сукупністю даних, що складається з набору двовимірних таблиць.

Структура даних у реляційній моделі даних

Реляційна модель даних передбачає структуру даних, обов'язковими об'єктами якої є:

- **відношення** це плоска таблиця, що складається зі стовпців та рядків (неформальний термін **«таблиця»**);
- **атрибут** це названий стовпець відносини (неформальний термін **«стовпець»**);
- **домен** це набір допустимих значень одного чи кількох атрибутів (**загальна сукупність допустимих значень**);
- кортеж це рядок відношення (рядок або запис);
- **ступінь** визначається кількістю атрибутів, що містить відношення (**кількість стовпців**);
- **кардинальність** це кількість кортежів, що містить відношення (**кількість рядків**);
- **первинний ключ** атрибут або набір атрибутів, який однозначно ідентифікує кортеж даного відношення. Первинний ключ обов'язково унікальний.

Приклади реляційних СУБД:

- ✓ Oracle
- MS SQL, MYSQL
- ✓ PostgreSQL
- MS Access

SQL & NoSQL i сучасність

Особливості реляційних БД:

- допомагає керувати великими обсягами чітко структурованих даних;
- зазвичай представлена в табличній формі;
- в рядках вказуються записи, а стовпцях типи даних;
- інформація вноситься до таблиці згідно з загальноприйнятим шаблоном;
- для керування даними використовується мова структурованих запитів;
- використовуються лише схеми задані наперед;
- структура даних має бути визначена заздалегідь;
- БД можна масштабувати по вертикалі (як добудовувати поверхи в будівлі) посилюємо один сервер.

Особливості нереляційних БД:

- інформація зберігається без чіткої структури та явного зв'язку між іншими відомостями;
- дані можуть зберігатися не тільки в табличній, а й у текстовій, графічній, відео-, аудіо-, будь-якій іншій формі;
- немає жодних обмежень ні під час зберігання, ні під час використання даних;
- висока гнучкість можна створювати документи, заздалегідь не задаючи їхню структуру;
- структура може відрізнятися для кожного файлу, може відрізнятися синтаксис, а нові поля можна додати пізніше в процесі роботи;
- БД можна масштабувати по горизонталі (як добудовувати нові будинки в кварталі) розділяємо на скільки завгодно серверів.

Порівняння SQL і NoSQL БД:

- Структура та тип даних. SQL вимагає жорсткої структуризації на основі шаблонів.
 В NoSQL до структури не пред'являється жодних вимог.
- Масштабованість. У SQL передбачено вертикальне масштабування. У NoSQL можна використовувати як вертикальне, так і горизонтальне. Але другий варіант більш простий та практичний.
- Запити. У реляційних системах отримати дані можна за допомогою мови SQL. А ось у кожній NoSQL-базі передбачено свій алгоритм роботи.
- Надійність. SQL більш прості та зручні у подальшій роботі завдяки своїй структуризації. NoSQL має високий захист від атак хакерів.
- Робота із даними складних структур. Тут першість у реляційних БД, що також пов'язане з наявністю чіткої структури.
- Підтримка. БД SQL існують набагато довше за нереляційні аналоги, користуються підвищеною популярністю. Тобто отримати їхню підтримку досить просто.

Коли вибрати SQL, а коли NOSQL?

SQL буде оптимальною для обробки великої кількості складних запитів, клопіткого, рутинного аналізу інформації. Якщо потрібна надійна, стабільна і продуктивна обробка транзакцій із збереженням посилальної цінності, варто віддати переваги SQL.

Нереляційна база даних – це вибір тих, хто працюватиме з великими обсягами різних даних. Тут немає чітких структурованих механізмів, завдяки чому процес завантаження та обробки відбувається максимально швидко. До того ж, такі БД набагато складніше зламати: доступ до них обмежений. Якщо вам потрібно зберігати інформацію в об'єктах JSON, якщо потрібно горизонтальне масштабування, якщо відомості знаходяться в колекціях з різними атрибутами та полями, варто зробити вибір на користь NoSQL.

Реляційні СУБД: MySQL, PostgreSQL, Visual FoxPro, MS Access, Clarion, Oracle.

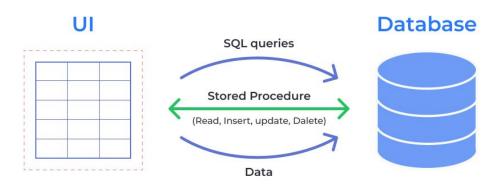
Нереляційні СУБД: CouchDB, Redis, Couchbase, MongoDB, eXist, Berkeley DB XML.

Система управління базами даних (СУБД) – це сукупність мовних та програмних засобів, що здійснює доступ до даних, дозволяє їх створювати, змінювати та видаляти, забезпечує безпеку даних тощо.

Іншими словами, СУБД – це система, що дозволяє створювати бази даних та маніпулювати відомостями в них. А здійснює цей доступ до даних СУБД за допомогою спеціальної мови – SQL.

SQL (Structured Query Language) мова структурованих запитів, основним завданням якого є надання простого способу зчитування та запису інформації до бази даних.

З точки зору реалізації, мова SQL представляє собою набір операторів, які діляться на певні групи й у кожної групи є своє призначення.

У скороченому вигляді ці групи називаються **DDL, DML, DCL** та **TCL.**

DDL – Data Definition Language – це група операторів визначення даних. Іншими словами, за допомогою операторів, що входять до цієї групи, можна визначити структуру бази даних, створювати об'єкти БД, змінювати та видаляти їх.

До цієї групи входять такі оператори:

- ✔ CREATE використовується для створення об'єктів бази даних
- ✓ ALTER використовується для зміни об'єктів бази даних
- ✔ DROP використовується для видалення об'єктів бази даних

DML – Data Manipulation Language – це група операторів для маніпуляції даними. За допомогою цих операторів можна додавати, змінювати, видаляти та вивантажувати дані з бази, тобто маніпулювати ними.

До цієї групи входять найпоширеніші оператори мови SQL:

- ✓ SELECT здійснює вибірку даних
- ✓ INSERT додає нові дані
- ✓ UPDATE змінює наявні дані
- ✓ DELETE видаляє дані

DCL – Data Control Language – група операторів визначення доступу до даних. Іншими словами, це оператори для керування дозволами, за допомогою яких можна дозволяти або забороняти виконання певних операцій над об'єктами бази даних.

До цієї групи входять:

- ✔ GRANT надає користувачеві або групі дозволи на певні операції з об'єктом
- ✔ REVOKE відкликає видані дозволи
- ✓ DENY- ставить заборону, яка має пріоритет над дозволом.

TCL – Transaction Control Language група операторів для управління транзакціями. **Транзакція** – це команда чи блок команд (інструкцій, послідовність операцій), які успішно завершуються як єдине ціле, при цьому в базі даних усі внесені зміни фіксуються на постійній основі. Якщо під час виконання транзакції виникла помилка, то усі зміни, внесені будь-якою командою, що входить до транзакції, буде скасовано.

До цієї групи належать такі оператори:

- ✓ BEGIN TRANSACTION служить для визначення початку транзакції
- ✓ COMMIT TRANSACTION застосовує транзакцію
- ✔ ROLLBACK TRANSACTION скидає всі зміни, зроблені у контексті поточної транзакції
- ✓ SAVE TRANSACTION встановлює проміжну точку збереження усередині транзакції

SELECT

SELECT * FROM table_name;

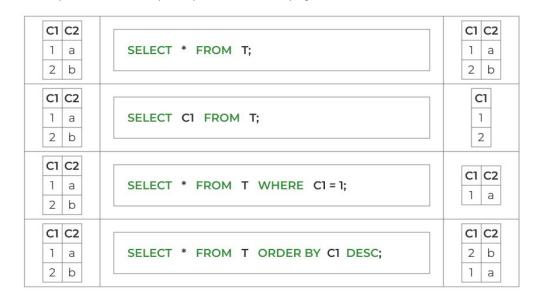
SELECT column1, column2, ... FROM table_name;

SELECT DISTINCT column1, column2, ... FROM table_name;

SELECT column1,
column2, ... FROM
table_name
ORDER BY column1, column2, ...
ASC|DESC;

SELECT – за його допомогою відбувається вибірка значень; * - ALL – усі значення

FROM – вказує, звідки необхідно отримати значення; **DISTINCT** – вказує на те, що необхідно працювати тільки з унікальними значеннями стовпця (не враховуючи повтори); **ORDER BY** – виконує сортування вихідних значень; **ASC | DESC** – застосовується з оператором ORDER BY; може бути застосований як до числових так і рядкових значень; за замовчуванням сортує ASC, за зростанням/алфавітом; при використанні оператора DESC – сортує за зменшенням значень.

WHERE, CONDITIONS

SELECT column1, column2, ... FROM table_name
WHERE condition;

SELECT column1, column2,
... FROM table_name
WHERE condition1 AND condition2 AND
condition3 ...;

SELECT column1, column2,
... FROM table_name
WHERE condition1 OR condition2 OR
condition3 ...;

WHERE служить для задання додаткової умови вибірки, операцій вставки, редагування та видалення записів. Використовується із предикатами **AND**, **OR**, **NOT**, **LIKE**, **BETWEEN**, **IS**, **IN**; ключовим словом **NULL** та операторами порівняння та рівності (>, <, =)

Наприклад:

SQL Statement: SELECT * FROM Customers WHERE Country='Germany' AND (City='Berlin' OR City='München'); Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result. Run SQL » Result: Number of Records: 2 CustomerID CustomerName ContactName Address City PostalCode Country Alfreds Futterkiste Obere Str. 57 12209 1 Maria Anders Berlin Germany 25 Frankenversand Peter Franken Berliner Platz 43 München 80805 Germany

Coffee break

GO IT OPERATORS

SELECT column1, column2, ...
FROM table_name
WHERE column LIKE pattern;

SELECT column_name(s)
FROM table_name
WHERE column_name IN (value1, value2, ...);

SELECT column_name(s)
FROM table_name
WHERE column_name IN (SELECT
STATEMENT);

SELECT column_name(s)
FROM table_name
WHERE column_name BETWEEN value1
AND value2;

Є два символи підстановки, які часто використовуються разом з оператором LIKE:

- Знак відсотка (%) означає нуль, один або кілька символів
- Знак підкреслення (_) позначає один символ

Нижче наведено кілька прикладів, які показують різні LIKE оператори із символами підстановки «%» та «_»:

LIKE Operator	Description
WHERE CustomerName LIKE 'a%'	Finds any values that start with "a"
WHERE CustomerName LIKE '%a'	Finds any values that end with "a"
WHERE CustomerName LIKE '%or%'	Finds any values that have "or" in any position
WHERE CustomerName LIKE '_r%'	Finds any values that have "r" in the second position
WHERE CustomerName LIKE 'a_%'	Finds any values that start with "a" and are at least 2 characters in length
WHERE CustomerName LIKE 'a%'	Finds any values that start with "a" and are at least 3 characters in length
WHERE ContactName LIKE 'a%o'	Finds any values that start with "a" and ends with "o"

SQL Statement: SELECT * FROM Customers WHERE ContactName LIKE 'a%o'; Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result. Run SQL » Result: Number of Records: 3 CustomerID CustomerName ContactName Address City PostalCode Country Ana Trujillo Emparedados y helados Avda. de la Constitución 2222 México D.F. Ana Trujillo 05021 Mexico Antonio Moreno Taquería Antonio Moreno Mataderos 2312 México D.F. 05023 3 Mexico 69 Romero y tomillo Alejandra Camino Gran Vía, 1 Madrid 28001 Spain

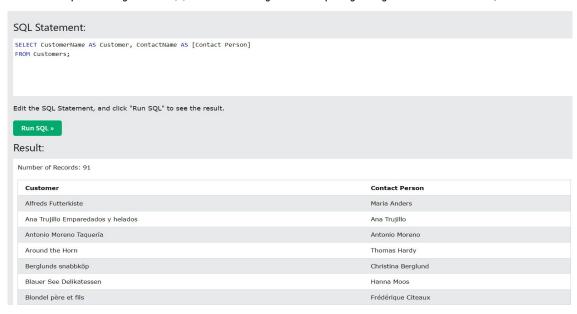

Alias

SELECT column_name AS alias_name FROM table_name;

SELECT column_name(s) **FROM** table_name **AS**alias_name;

AS використовується для найменування результуючої колонки;

COUNT(), AVG() and SUM()

SELECT

COUNT(column_name)

FROM table_name

WHERE condition;

SELECT

AVG(column_name)

FROM table_name

WHERE condition;

SELECT

SUM(column_name)

FROM table_name

WHERE condition;

SELECT

MIN(column_name)

FROM table_name

WHERE condition;

SELECT

MAX(column_name) FROM

table_name

WHERE condition;

COUNT – функція, що повертає кількість записів (рядків) таблиці;

AVG – функція, що повертає середнє значення стовпця

(застосовується тільки для числових стовпців);

SUM – функція, що повертає суму значень стовпця таблиці;

MIN – функція, що повертає мінімальне значення стовпця таблиці;

МАХ – функція, що повертає максимальне значення стовпця

таблиці.

SQL Statement: SELECT COUNT(ProductID) Products FROM Products; Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result. Run SQL » Result: Number of Records: 1 **Products** 77

28.866363636363637

SQL Statement: SELECT AVG(Price) FROM Products; Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result. Run SQL » Result: Number of Records: 1 AVG(Price)

SQL Statement: SELECT SUM(Quantity) FROM OrderDetails; Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result. Run SQL » Result: Number of Records: 1 SUM(Quantity) 12743

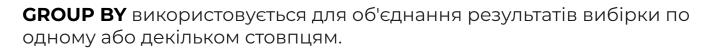
HAVING, GROUP BY

SELECT column_name(s)
FROM table_name WHERE
condition
GROUP BY column_name(s)
ORDER BY column_name(s);

SELECT column_name(s) FROM table_name WHERE condition GROUP BY column_name(s) HAVING condition ORDER BY column_name(s);

HAVING є покажчиком результату виконання агрегатних функцій. Агрегатною функцією в мові SQL називається функція, яка повертає якесь одне значення за набором значень стовпця. Такими функціями є: SQL COUNT(), SQL MIN(), SQL MAX(), SQL AVG(), SQL SUM().

SQL Statement:

```
SELECT COUNT(CustomerID), Country
FROM Customers
GROUP BY Country
HAVING COUNT(CustomerID) > 5;
```

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL »

Result:

Number of Records: 5

uniber of Records. 5	
COUNT(CustomerID)	Country
9	Brazil
11	France
11	Germany
7	UK
13	USA

SQL Statement:

SELECT COUNT(CustomerID), Country FROM Customers GROUP BY Country;

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL»

Result:

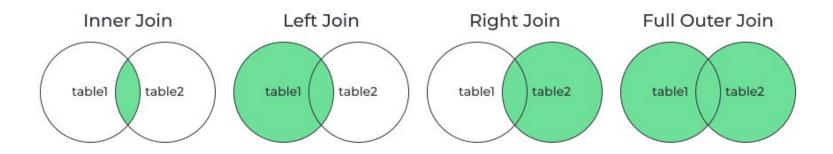
Number of Records: 21

COUNT(CustomerID)	Country
3	Argentina
2	Austria
2	Belgium
9	Brazil
3	Canada
2	Denmark
2	Finland
11	France
11	Germany
1	Ireland
3	Italy

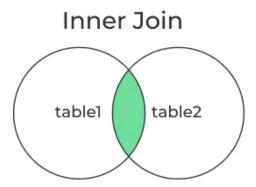
JOINS

- (INNER) JOIN: Повертає записи, які мають відповідні значення в обох таблицях
- LEFT (OUTER) JOIN: Повертає всі записи з лівої таблиці та відповідні записи з правої таблиці
- **RIGHT (OUTER) JOIN:** Повертає всі записи з правої таблиці та відповідні записи з лівої таблиці
- **FULL (OUTER) JOIN:** Повертає всі записи, якщо є відповідність у лівій і правій таблиці

INNER JOIN – Оператор SQL INNER JOIN формує таблицю із записів двох або кількох таблиць. Кожен рядок з першої (лівої) таблиці зіставляється з кожним рядком з другої (правої) таблиці, після чого відбувається перевірка умови. Якщо умова істинна, рядки потрапляють у результуючу таблицю. У результуючій таблиці рядки формуються конкатенацією рядків першої та другої таблиць.

Примітка. Ключове слово **INNER** є необов'язковим: воно використовується за замовчуванням, а також є операцією **JOIN**, що найчастіше використовується.

SQL Statement:

SELECT Orders.OrderID, Customers.CustomerName FROM Orders INNER JOIN Customers ON Orders.CustomerID = Customers.CustomerID;

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL»

Result:

Number of Records: 196

OrderID	CustomerName	
10248	Wilman Kala	
10249	Tradição Hipermercados	
10250	Hanari Carnes	
10251	Victuailles en stock	
10252	Suprêmes délices	
10253	Hanari Carnes	
10254	Chop-suey Chinese	
10255	Richter Supermarkt	
10256	Wellington Importadora	
10257	HILARIÓN-Abastos	
10258	Ernst Handel	
10259	Centro comercial Moctezuma	

Підзапити

Бувають питання на співбесіді "Пропишіть об'єднання таблиць, не використовуючи оператор JOIN".

Тут допоможуть підзапити. Загального синтаксису немає. Підзапити – це звичайні запити, які розміщуються в круглих дужках. Підзапити можна використовувати різними способами та в різних місцях усередині запиту.

Найчастіше використовують зв'язку **SELECT IN SELECT**.


```
1. SELECT column-names
2. FROM table-name1
3. WHERE value IN (SELECT column-name
4. FROM table-name2
5. WHERE condition)
```

GO IT

Наприклад, завдання "Перелічіть продукти, кількість яких перевищує 100, не використовуючи оператор JOIN".

Дано 2 таблиці:

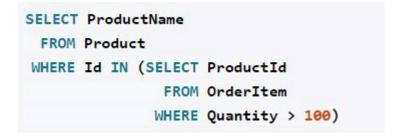

F	PRODUC	СТ	
- 1	d		= 0
F	roduct	Name	
Ş	Supplier	ld	
Į	JnitPric	е	
F	ackage	9	
,1	sDiscor	ntinued	ł

Рішення буде таким:

UNION, UNION ALL

У мові SQL операція UNION використовується для об'єднання двох або більше запитів оператора SELECT.

SELECT column_name(s)

FROM table1

UNION

SELECT column_name(s)

FROM table2;

SELECT column_name(s)

FROM table1

UNION ALL

SELECT column_name(s)

FROM table2;

Кожен оператор SELECT у UNION повинен мати однакову кількість стовпців.

UNION виконує DISTINCT в результуючому наборі, усуваючи будь-які рядки, що повторюються.

UNION ALL не видаляє дублікати, і тому він швидший, ніж UNION.

Стовпці також повинні мати однакові типи даних.

Стовпці в кожному операторі SELECT також мають бути в одному порядку.

SQL Statement:

SELECT City FROM Customers UNION SELECT City FROM Suppliers ORDER BY City;

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL»

Result:

Number of Records: 94

City

Aachen

Albuquerque

Anchorage

Ann Arbor

Annecy

Barcelona

Barquisimeto

Bend

Berd

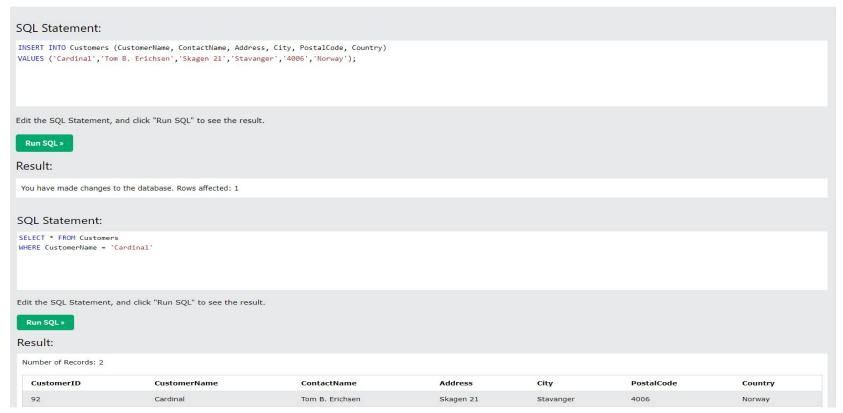
Berd

Berlin

Bern

INSERT INTO дозволяє вносити зміни до структури таблиць: додавати записи (рядки) та заповнювати їх значеннями.

UPDATE

UPDATE table_name SET column1 =
value1, column2 = value2, ...
WHERE condition;

DELETE

DELETE FROM table_name WHERE condition;

SQL Statement:

UPDATE Customers
SET ContactName='Alfred Schmidt', City='Frankfurt'
WHERE CustomerID=1;

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL »

Result:

You have made changes to the database. Rows affected: 1

SQL Statement:

SELECT * FROM Customers WHERE CustomerID = 1

Edit the SQL Statement, and click "Run SQL" to see the result.

Run SQL »

Result:

Number of Records: 1

CustomerID	CustomerName	ContactName	Address	City	PostalCode	Country
1	Alfreds Futterkiste	Alfred Schmidt	Obere Str. 57	Frankfurt	12209	Germany

```
∃USE prods;
        □ INSERT INTO Products(ProductName, Manufacturer, Price)
          VALUES ('iPhone X', 'Apple', 79000),
      5
          ('Pixel 2', 'Google', 60000);
        DELETE FROM Products
     8
          WHERE ProductName='Pixel 2';
          SELECT * FROM Products;
100 % - 4
Results Messages
         Product Name
                                         IsDeleted
                    Manufacturer
                                Price
         iPhone X
                                 79000,00
                     Apple
                                         NULL
     2
         Pixel 2
                     Google
                                 60000,00 1
```


Any questions?

До наступного практичного заняття всім потрібно підготуватися:

1. Завантажити та інсталювати програму DBeaver за посиланням https://dbeaver.io/.

2. Завантажити файл на свій ноутбук з Базою даних за посиланням

Корисні посилання:

- 1. <u>w3schools</u>
- 2. <u>datacamp-sql-course</u>

Дякую за увагу!

Залишилися питання? Пишіть у Slack.

